

Algemeen	
Aan	Portefeuillehoudersoverleg Fysiek Domein
Van	Christiaan van Zanten
Datum	21 maart 2019
Verspreiden	Nee
Kenmerk	19.0009719

Bespreeknotitie pfho 4 april 2019 inzake spelregels analysefase omgevingsvisie

Inleiding

Deze bespreeknotitie dient ter voorbereiding op het portefeuillehoudersoverleg fysiek domein, onderdeel ruimte en mobiliteit, van 4 april a.s. Ter voorbereiding op de samenwerking op de omgevingsvisie is in 2018 de 'Verkenning Gooi en Vechtstreek 2040' opgesteld. De daaropvolgende analysefase heeft drie stappen:

1. Nader onderzoeken van de opgaven uit de Verkenning 2040
2. Scherper formuleren en focus aanbrengen in opgaven
3. Schetsen van ontwikkelperspectieven

Stap 2 eindigt met een rapport en een bespreking daarvan op het Regiopodium van 21 juni a.s.. Tussen stap 2 en 3 wordt de tussenstand en het vervolg besproken met raden.

Door de Regio, gemeenten en samenwerkende partijen worden diverse onderzoeken uitgevoerd. Adviesbureau Rho heeft de opdracht gekregen om het algemene rapport op te stellen en enkele onderzoeken te doen. Bijgaande informatiebrief bevat de stand van zaken. Dit kunt u gebruiken om de raden te informeren.

Focus aanbrengen in de opgaven

De analyse kan de basis vormen voor een op te stellen regionale omgevingsvisie of agenda, maar is in elk geval gericht op het in beeld brengen van de opgaven die in de regio spelen. En vervolgens te bepalen of deze op de regionale schaal om visie en keuzes vragen. Het is de basis om samen strategische keuzes te maken gericht op een sterke regio. De analysefase bevat zelf nog geen keuzes maar definieert het speelveld, de impact en de mogelijkheid van sturing van ontwikkelingen en opgaven. Dit gebeurt door scherp formuleren van opgaven, focus aanbrengen en zonder (waarde)oordeel de meest relevante (politieke) keuzes in beeld brengen. Dit brengt ook de 'knoppen' in beeld waaraan gedraaid kan worden.

Het rapport van stap 1 en 2 van de analysefase moet voldoende informatie geven om te beoordelen of er aanleiding is voor een gezamenlijk vervolg.

Tijdens het portefeuillehoudersoverleg op 4 april 2019 wordt u ingelicht over de voorlopige inhoud van de verschillende werksporen en het proces tot de zomer 2019. Wij willen voordat het rapport wordt opgesteld bepalen welke 'spelregels' we hanteren om focus aan te brengen in de opgaven. U wordt gevraagd om uw input ten behoeve van de opzet van het rapport.

Het gaat nu dus niet om al keuzes te maken in welke opgaven relevant zijn, maar om het gezamenlijk bespreken van een hulpmiddel om te komen tot keuzes en ordening/focus daarin. De input van het pfho wordt gebruikt om de spelregels te definiëren. Dit wordt vervolgens weer teruggekoppeld.

Wij willen deze 'spelregels' graag met u verkennen aan de hand van de volgende twee vragen:

Vraag 1 : Bij welk type opgaven wilt u de focus leggen bij een gezamenlijk vervolg? Moet het hier alleen gaan om (boven)regionale vraagstukken (zoals onze visie op het Rijkswegennet)? Of ook over meer lokale opgaven?

Toelichting:

De opgaven uit de Verkenning 2040 verschillen in de schaal waarop een ontwikkeling speelt, de invloed die gemeenten erop hebben (zowel qua bevoegdheid als financiering) en de mate van samenwerking met medeoverheden om te komen tot oplossingen. In de startnotitie is op basis van deze kenmerken onderscheid gemaakt tussen bovenregionale opgaven, bovengemeentelijke opgaven en gedeelde opgaven (zie onder voor de pagina uit de startnotitie). Dit onderscheid wordt benut om grip te houden op de omvang van het onderzoek. Bij de keuze van relevante opgaven kan dit onderscheid relevant zijn. Graag gaan we nader met u in op dit uitgangspunt en het aangegeven onderscheid in opgaven.

Vraag 2: Hoe denkt u over de volgende criteria om te komen tot ordening/focus?

- Omvang van gevolgen voor de fysieke leefomgeving in termen als verschijningsvorm en gebruiksmogelijkheden van gebieden (voorbeeld: windmolens);
- Omvang van effecten op de kwaliteit van leven van mens en/of flora en fauna (voorbeeld: aantasting natuur, geluidoverlast);
- Omvang van benodigde inspanning of juist besparing van/voor gemeenten en regionale gebiedspartijen (zoals financieel en draagvlak bij bijvoorbeeld bodemdaling).

Bijlage: tekst uit startnotitie analysefase: 2. Type opgaven

De opgaven uit de Verkenning 2040 verschillen in de schaal waarop een ontwikkeling speelt, de invloed die gemeenten erop hebben (zowel qua bevoegdheid als financiering) en de mate van samenwerking met medeoverheden om te komen tot oplossingen. Op basis van deze kenmerken is onderscheid te maken tussen bovenregionale opgaven, bovengemeentelijke opgaven en gedeelde opgaven.

Bovenregionale opgave:

- is (onderdeel van) een vraagstuk dat speelt op bovenregionaal, provinciaal of landelijk niveau;
- raakt meerdere gemeenten in de regio;
- beslissingsbevoegdheid of financiële middelen liggen doorgaans op bovengemeentelijk niveau;
- invloed van gemeenten doorgaans beperkt tot lobby en/of cofinanciering;
- vraagt om regionaal standpunt, lobby en vertegenwoordiging.

Voorbeelden:

- knelpunten op hoofdwegennet en spoor;
- luchtvervuiling door vliegverkeer.

Bovengemeentelijke opgave:

- is een vraagstuk dat speelt in meerdere gemeenten of is een lokaal vraagstuk met een uitstraling of effect in meerdere gemeenten/regio;
- financiering of inzet regelmatig deels afhankelijk van samenwerking met provincie en/of Rijk;
- beslissingsbevoegdheid regelmatig niet volledig zelfstandig in te vullen;
- vereist afstemming en/of samenwerking tussen gemeenten;
- regionale samenwerking heeft meerwaarde vanwege grotere kans op financiering, enz.

Voorbeelden:

- landschap en natuur;
- fietsnetwerk.

Gedeelde opgave:

- is een vraagstuk dat speelt in meerdere gemeenten;
- oplossing is lokaal maatwerk;
- beslissingsbevoegdheid doorgaans volledig op gemeentelijk niveau;
- regionale meerwaarde grotendeels beperkt tot faciliteren gemeente en samenbrengen ketenpartners, medeoverheden en gebiedspartijen.

Voorbeelden:

- klimaatadaptatie in bebouwd gebied (hittestress, wateroverlast);
- wijkaanpak energietransitie.

Samenwerking bij onderzoek voor de omgevingsvisie voegt het meest toe bij de bovenregionale opgaven en bovengemeentelijke opgaven. Daarbij is het meest aannemelijk dat gemeenten inzicht willen hebben in gemeenschappelijke oplossingen of een gezamenlijk standpunt richting hogere overheden willen formuleren. Bij gedeelde opgaven is het relevant om de benodigde informatie in beeld te brengen en te weten welke verbanden er liggen met andere opgaven. Gemeenten kunnen hierop zelf invulling geven aan het maatwerk.

Dit onderscheid tussen opgaven kent geen harde grenzen en kan afhankelijk zijn van politieke inzet. Het wordt bij het maken van de analyses benut om grip te houden op de omvang van het onderzoek. Ook kan dit relevant zijn bij eventuele vervolgstappen.